

CRNA GORA

AGENCIJA ZA CIVILNO VAZDUHOPLOVSTVO

Broj: 01/2-239/1-11
Podgorica, 23.02.2011. godine

Na osnovu čl. 3 i 115 Zakona o vazdušnom saobraćaju („Službeni list CG“ broj 66/08) i čl. 21 stav 1 tačka 5 i čl. 29 Statuta Agencije za civilno vazduhoplovstvo, direktor Agencije za civilno vazduhoplovstvo, uz saglasnost Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, donio je

ODLUKU

o bližim uslovima za sticanje i upis ovlašćenja za obavljanje radio telefonske komunikacije i posebnog jezičkog ovlašćenja

Član 1

Ovom odlukom propisuju se bliži uslovi za sticanje i upis ovlašćenja za obavljanje radio telefonske komunikacije i upis odgovarajućeg jezičkog ovlašćenja u dozvolu vazduhoplovnog osoblja, koje tokom obavljanja svojih poslova upotrebljava radio-stanicu.

Jezici koji se upisuju u dozvole su crnogorski i/ili engleski.

Dozvole, sa upisanim ovlašćenjima iz stava 1 ovog člana, izdaje Agencija za civilno vazduhoplovstvo (u daljem tekstu: Agencija).

Član 2

Dozvola sa upisanim ovlašćenjem za obavljanje radio telefonske komunikacije i odgovarajućim jezičkim ovlašćenjem izdaje se vazduhoplovnom osoblju, koje tokom obavljanja svojih poslova upotrebljava radio-stanicu, i to :

1. letačkom osoblju
 - pilotima aviona i helikoptera, jedrilica, dirižabla, slobodnih balona, vazduhoplovno-sportskih letjelica,
 - navigatorima, i
 - inženjerima leta
2. kontrolorima letenja
3. operatorima vazduhoplovne radio stanice

Član 3

Stručno osposobljavanje za obavljanje poslova radio telefonske komunikacije, na engleskom jeziku, vrše ovlašćene organizacije od strane Agencije ili ovlašćene organizacije odobrene od vazduhoplovnih vlasti članice JAA, u skladu sa programom za osposobljavanje koji je odobrila Agencija ili vazduhoplovna vlast JAA države.

Na osnovu potvrde o osposobljenosti, koju izdaje ovlašćena ili priznata organizacija za osposobljavanje, Agencija vazduhoplovnom osoblju iz člana 2 ove odluke upisuje u dozvolu ovlašćenje za obavljanje radio telefonske komunikacije.

Član 4

Posebno jezičko ovlašćenje se upisuje u dozvolu vazduhoplovnog osoblja, koje tokom obavljanja svojih poslova upotrebljava radio-stanicu, a kojim se dokazuje da imalac dozvole posjeduje propisani nivo znanja engleskog i/ili crnogorskog jezika neophodan za obavljanje poslova za koje su mu dozvola i ovlašćenje izdati.

Član 5

Znanje engleskog i crnogorskog jezika podrazumijeva:

- 1) efikasnu komunikaciju u glasovnom (telefonskom/radio-telefonskom) i neposrednom kontaktu (licem u lice);
- 2) preciznu i jasu komunikaciju o uobičajenim, konkretnim temama i temama vezanim za posao;
- 3) korišćenje odgovarajuće komunikacijske strategije pri razmjeni poruka, kao i prepoznavanje i rješavanje nesporazuma (putem provjere, potvrde ili razjašnjenja informacija) u opštem kontekstu ili kontekstu vezanom za posao;
- 4) relativno lako i uspješno savladavanje jezičkih izazova nastalih pojavom poteškoća ili neočekivanim obrtom događaja u okviru rutinskih radnih situacija ili komunikacijskog zadatka sa kojim su donekle upoznati;
- 5) korišćenje dijalekta ili akcenta koji je razumljiv u vazduhoplovstvu.

ICAO nivoi znanja engleskog jezika su dati u Prilogu 1 ove odluke, koji čini njen sastavni dio.

Član 6

Imaoci dozvola sa upisanim posebnim jezičkim ovlašćenjem koje odgovara *ICAO* nivou 4 i *ICAO* nivou 5 podliježu periodičnoj provjeri znanja jezika, koja mora da bude obavljena prije isteka roka važenja upisanog posebnog jezičkog ovlašćenja. Rok važenja posebnog jezičkog ovlašćenja je 36 mjeseci za nivo 4, odnosno 72 mjeseca za nivo 5.

Posebno jezičko ovlašćenje koje odgovara *ICAO* nivou 6 upisuje se u dozvolu bez ograničenja njegovog važenja.

Kandidat koji ne položi ispit za sticanje posebnog jezičkog ovlašćenja može ponovo da polaže ispit u roku koji ne može da bude kraći od 90 dana od dana prethodnog polaganja.

Član 7

Vazduhoplovnom osoblju iz člana 2 ove odluke se može upisati u dozvolu nivo znanja crnogorskog ili engleskog jezika nivo 6 ako im je crnogorski ili engleski jezika maternji, s tim da Agencija zadržava pravo da izvrši dodatnu provjeru znanja jezika.

Ako Agencija u toku provjere iz stava 1 ovog člana utvrdi da kandidat ne ispunjava uslove za upis nivoa znanja engleskog jezika nivo 6 sprovodi se provjera znanja na ispitu, u skladu sa članom 8 ove odluke.

Član 8

Nivo znanja engleskog jezika provjerava se na ispitu, na osnovu testa koji odobrava Agencija.

Ispit sprovodi Agencija ili organizacija za provjeru nivoa znanja engleskog jezika, koja posjeduje ovlašćenje Agencije za sprovođenje ispita.

Član 9

Organizacija za provjeru iz člana 8 stav 2 ove odluke podnosi Agenciji zahtjev za davanje ovlašćenje za sprovođenje ispita radi provjere nivoa znanja engleskog jezika, na propisanom obrascu, koji utvrđuje Agencija.

Uz zahtjev se prilaže pisani (u slučaju direktne metode), ili elektronski (u slučaju semi-direct metode) primjerak testa koji se koristi za testiranje nivoa znanja engleskog jezika.

Uz zahtjev se obavezno prilaže Priručnik koji mora biti prihvatljiv za Agenciju, koji sadrži sljedeće:

- a) Podatke o rukovodećem osoblju (odgovorna osoba, rukovodioč kvaliteta,...) i njihovim poslovima i obavezama,
- b) Opis testa i procesa testiranja, procedure koje opisuju proces testiranja,
- c) Osoblje za sprovođenje testiranja (assessori, test administratori,...), osposobljavanje koje su obavili i plan daljeg usavršavanja (recurrent) i njihove zadatke i obaveze,
- d) Čuvanje zapisa i podataka,
- e) Opis sistema kvaliteta, koji može biti satavni dio Priručnika, ili integriran u Priručnik kvaliteta organizacije koja podnosi zahtjev.

Organizacija za provjeru, koja podnosi zahtjev za davanje ovlašćenja za sprovođenje ispita radi provjere nivoa znanja engleskog jezika mora imati uspostavljen sistem kvaliteta, koji mora biti u skladu sa odredbama JAR-FCL 1, JAR-FCL 2 i ICAO Cirkulara 318.

Član 10

U postupku vrednovanja zahtjeva i priložene dokumentacije iz člana 9 stav 2 i 3 ove odluke, Agencija vrši procjenu njihove prihvatljivosti.

Ako se u postupku vrednovanja utvrdi da su priloženi test i Priručnik organizacije za provjeru prihvatljivi za Agenciju, kao i da su ispunjeni drugi uslovi za nastavak postupka, Agencija vrši inicijalni nadzor organizacije za provjeru u cilju utvrđivanja ispunjavanja uslova i vrednovanja postupka sprovođenja testiranja u praksi, u skladu sa primjenljivim zahtjevima definisanim odredbama JAR-FCL 1, JAR-FCL 2, ICAO Doc 9835, ICAO Cir 318 i procedurom utvrđenom od strane Agencije.

Agencija može odobriti pojedina odstupanja od međunarodnih preporuka i svojih procedura, kada smatra opravdanim ili kada podnositelj zahtjeva obrazloži zahtjev za odstupanjem ili kada

Agencija zaključi da preporuke nijesu primjenjive s obzirom na organizaciju i vrstu testa, odnosno način testiranja.

Član 11

Nakon obavljenog inicijalnog nadzora, Agencija dostavlja izvještaj o nadzoru podnosiocu zahtjeva, u kojem se navode utvrđene nepravilnosti i određuje rok za preduzimanje korektivnih mjera.

Nakon realizacije korektivnih mjera, Agencija ih procjenjuje i određuje da li su one prihvatljive i u dogovoru sa podnosiocem zahtjeva određuje rok za okončanje postupka, koji ne može biti duži od 90 dana.

Nakon okončanja postupka Agencija donosi rješenje, kojim podnosiocu zahtjeva daje ovlašćenje za sprovođenje testiranja nivoa jezičke sposobnosti i ovlašćuje lica (Assessori) koja sprovode ocjenjivanje testova.

Član 12

Prvo ovlašćenje se izdaje sa rokom važenja od godinu dana, a naredna sa rokom važenja od tri godine.

Organizacija za provjeru, koja posjeduje ovlašćenje Agencije za sprovođenje testiranja nivoa jezičke sposobnosti, mora u roku od dva mjeseca prije isteka važenja ovlašćenja podnijeti zahtjev za produženje njegovog važenja.

U cilju produženja, Agencija će obaviti nadzor radi utvrđivanja ispunjavanja propisanih uslova.

Agencija obavlja nadzor nad ovlašćenom organizacijom za provjeru, u skladu sa godišnjim planom nadzora Agencije ili kada utvrdi da postoje razlozi zbog kojih bi trebalo obaviti vanredni nadzor.

Član 13

Vazduhoplovno osoblje iz člana 2 ove odluke dužno je da, najkasnije do 05.03.2011. godine, ispunи minimalne zahteve u pogledu znanja odgovarajućeg nivoa jezika.

Vazduhoplovno osoblje koje ostvaruje međunarodne letove i koje koristi ovlašćenja za letenje u instrumentalnim uslovima, kontrolori letenja, kao i operatori vazduhoplovne radio stanice moraju, najkasnije do 05.03.2011. godine, imati upisano u dozvolu znanje engleskog i/ili crnogorskog jezika, koje odgovara najmanje operativnom ICAO nivou 4 u slučaju engleskog jezika.

Član 14

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objaviće se na internet stranici Agencije.

DIREKTOR

ICAO SKALA OCJENE JEZIČKOG ZNANJA (ekspertske, napredni i operativni nivo)

NIVO	IZGOVOR	STRUKTURA	FOND RIJEĆI	TEČNOST IZGOVORA	RAZUMIJEVANJE	KOMUNIKACIJA	
Korisni dijalekt i/ili akcenat razumljiv za vazduhoplovne korisnike.	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija, tako su možda pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, gotovo nikad ne utiču na lakoću razumijevanja.	Relevantne gramatičke strukture i modeli rečenica su određeni jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku.	I osnovne i složene gramatičke strukture i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod raznih poznatih i nepoznatih tema. Fond riječi je idiomatski, nijaniran i osjetljiv na izbor riječi.	Može da govor opštno, tečno, bez napora. Mjenja tempo govora radi stihijskih efekata, npr. da bi istakao pojedinost. Koristi spontano odgovarajuće rečenice markere i veznike.	Razumijevanje je konzistentno precizno u gotovo svakom kontekstu i obuhvata razumijevanje lingvističkih i kulturnoških finesa.	Komunicira s lakoćom u gotovo svim situacijama. Osjetljiv je na verbalne i neverbalne znakove, i reaguje na njih odgovarajuće.
Ekspertski 6	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija, tako su možda pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, gotovo nikad ne utiču na lakoću razumijevanja.	I osnovne i složene gramatičke strukture i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod raznih poznatih i nepoznatih tema. Fond riječi je idiomatski, nijaniran i osjetljiv na izbor riječi.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih, konkretnih i stručnih tema.	Može da govor opštno, s relativnom lakoćom o poznatom temama, ali ne može da mijenja tempo govora kao stilsko sredstvo. Može da koristi odgovarajuće rečenice markere ili veznike.	Razumijevanje je precizno kod opštih, konkretnih i stručnih temi u uglavnom precizno kada se govornik suočava sa lingvističkim ili situacijskim problemom ili neočekivanim obriom dogadjaja. Može da razumije niz govornih varijanti (dijalekt i/ili akcenat) ili izbore riječi.	Odgovori su obično odgovarajući i informativni. Efikasno kontroliše odnos govornik/slušač.
Napredni 5	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija, tako su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, rijetko utiču na lakoću razumijevanja.	Osnovne gramatičke strukture i modeli rečenica su konzistentno dobro kontrolisani. Postoji pokušaj upotrebe složenih struktura ali uz greške koje понекad utiču na značenje.	Fond riječi i preciznost su dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih, konkretnih i stručnih tema.	Parafrazira konzistentno i uspešno. Fond riječi je ponekad idiomske.	Može da govor opštno, s relativnom lakoćom o poznatom temama, ali ne može da mijenja tempo govora kao stilsko sredstvo. Može da koristi odgovarajuće rečenice markere ili veznike.	Razumijevanje je precizno kod opštih, konkretnih i stručnih temi kada je akcenat ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Kada se govornik suoči sa lingvističkim ili neočekivanim obriom dogadjaja, razumijevanje može da bude sporije ili da zahtjeva strategije razjašnjenja.	Odgovori su obično trenutni, odgovarajući i informativni. Inicira i održava razmjenu podataka čak i kada se radi o neočekivanom obriu dogadjaja. Adekvatno se nosi sa očiglednim nesporazumima kroz provjeru, potvrdu ili razjašnjenje.
Operativni 4	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante, ali samo ponekad utiču na lakoću razumijevanja.	Osnovne gramatičke strukture i modeli rečenica se koriste kreativno i obično su dobro kontrolisani. Mogu da se pojave greške, posebno u nedostatku uspešno u nedostatku fonda riječi u vanrednim ili neočekivanim okolnostima, ali rijetko utiču na značenje.	Fond riječi i preciznost su obično dovoljni za uspješnu komunikaciju kod opštih, konkretnih i stručnih tema. Može često da parafrazira uspešno u nedostatku fonda riječi u vanrednim ili neočekivanim okolnostima.	Izgovara duže fraze odgovarajućim tempom. Može postojati povremeni prelaski u tečnjom izgovoru pri prelasku sa uvežbanog ili usko stručnog govora na spontanu komunikaciju, ali ovo ne sprječava efikasnu komunikaciju. Može ograničeno da koristi recentne markere ili veznike. Poštapalice ne odvlače pažnju.	Razumijevanje je uglavnom precizno kod opštih, konkretnih i stručnih tema kada je akcenat ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Kada se govornik suoči sa lingvističkim ili neočekivanim obriom dogadjaja, razumijevanje može da bude sporije ili da zahtjeva strategije razjašnjenja.	Odgovori su obično trenutni, odgovarajući i informativni. Inicira i održava razmjenu podataka čak i kada se radi o neočekivanom obriu dogadjaja. Adekvatno se nosi sa očiglednim nesporazumima kroz provjeru, potvrdu ili razjašnjenje.	

NIVO	IZGOVOR	STRUKTURA	FOND RIJEĆI	TEČNOST IZGOVORA	RAZUMLJEVANJE	KOMUNIKACIJA
	Korisni dijalekt i/ili akcenat razumljiv za vazduhoplovne korisnike.	Relevantne gramatičke strukture i modeli rečenica su određeni jezičkim funkcijama koje odgovaraju zadatku.	Osnovne gramatičke strukture i modeli rečenica koji su povezani sa predviđljivim situacijama nisu uvek dobro kontrolisani. Greške često utiču na značenje.	Izgovara duže fraze ali upotreba fraza i pauza često nije odgovarajuća. Oklijevanje ili usporenost u jezičkoj obradi mogu da spriječe efikasnu komunikaciju. Pošapalice ponekad odvlače pažnju.	Razumijevanje je često precizno kod opštih, konkretnih i stručnih tema kada je akcenat ili varijanta koja se koristi dovoljno razumljiva za međunarodne vazduhoplovne korisnike. Može se desiti da ne razumije lingvistički ili situacijski problem ili neočekivani obri dotadajda.	Odgovori su ponekad trenutni, odgovarajući i informativni. Može da incira i održava raznjenu podatka uz razumnu lakoću kod poznatih tema i u predviđljivim situacijama. Uopšteno nedekvatni kada se radi o neočekivanom obrtu događaja.
Pred-operativni 3	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija su pod uticajem prvog jezika ili regionalne varijante i često utiču na lakoću razumijevanja.	Fond riječi i preciznost su često dovoljni za komunikaciju kod opštih, konkretnih ili stručnih tema, ali opseg je ograničen i izbor riječi često nije odgovarajući. Često nije u mogućnosti da uspiješno parafrazira u nedostatku fonda riječi.				Vrijeme odgovora je sporo i često neodgovarajuće.
Osnovni 2	Izgovor, akcenat, ritam i intonacija su pod velikim uticajem prvog jezika ili regionalne varijante i obično utiču na lakoću razumijevanja.	Pokazuje samo ograničenu kontrolu nekolicine jednostavnih memorisanih gramatičkih struktura i modela rečenica.	Ograničen opseg fonda riječi koji se sastoji samo od izdvojenih riječi i memorisanih fraza.		Razumijevanje je ograničeno na izolovane, memorisane fraze kada su pažljivo i polako izgovorene.	Komunikacija je ograničena na jednostavnu rutinsku raznjenu podatka.
Pred-ostovni 1	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati su na nivou ispod osnovnog nivoa.	Rezultati na nivou ispod elementarnog nivoa.